

Betreft:	Bijbelstudie	Dit is een uitgave van de Hersteld Hervormde Mannenbond	
Onderwerp:	Haggai	Auteur:	Ds. I.J.R. Bijl
Nummer 2020	Deze uitgave is uitsluitend bestemd voor de aangesloten verenigingen		

Bijbelstudie over Haggai 1: 12-14 EEN GEZEGDENDE UITWERKING

Wij hoorden in de eerste twee Bijbelstudies dat de twee stammen van Juda na jarenlange ballingschap vanuit Babel teruggekeerd waren naar hun eigen land. Zij hadden van koning Kores van Perzië de opdracht gekregen om het huis des Heeren, dat ten tijde van de ballingschap verwoest was, te herbouwen. Door toedoen van de Samaritanen was de herbouw echter gestaakt. Daardoor was de situatie ontstaan dat de Judeeërs met grote ijver aan hun eigen huizen bouwden, terwijl het huis des Heeren met haar zwartgeblakerde muren verwoest bleef. Wij hebben gehoord hoe dat alles niet zonder gevolgen kon blijven. Terwijl de Heere eerst grote zegen had gegeven, brak er daarna een tijd van droogte en schaarste aan. Overduidelijk twistte de Heere met Zijn volk.

In die dagen zond de Heere voor de eerste keer Zijn knecht Haggai, in het tweede jaar van koning Darius op de eerste dag van de zesde maand, om het Woord Gods te spreken. Hij riep het volk herhaaldelijk op tot zelfonderzoek: “Stelt uw hart op uw wegen” (vers 5 en 7). Het volk moest bij zichzelf nagaan wat de oorzaak was dat de Heere over hen vertoornd was. Het volk bleef daarbij niet in het ongewisse. Haggai moest hen van Godswege namelijk ook die oorzaak bekend maken: het volk “liep” voor hun eigen huizen, terwijl het huis des Heeren “woest” bleef (vers 9).

Gezegende uitwerking

Het Woord des Heeren werkt altijd wat uit. Nooit keert Zijn Woord ledig weer. Het Woord kan ons tot zegen zijn, maar ook tot oordeel. Hoe vaak gaan mensen, ook al mogen zij Gods Woord horen, toch voort op het pad der zonde. Daar mogen we wel zeer bevreesd voor zijn. In deze geschiedenis is dat echter, door genade, geheel anders. Wij lezen in vers 12 dat niet alleen Zerubbábel en Jozua de hogepriester, maar ook “al het overblijfsel des volks” hoorde naar de stem des Heeren huns Gods én naar de woorden van de profeet Haggai.

Een aantal zaken vallen op. Het eerste is dat hoewel aanvankelijk alleen Zerubbábel en Jozua, de hogepriester, aangesproken werden (vers 1), toch uit vers 12 blijkt dat de prediking van Haggai een veel bredere uitwerking heeft gehad. Wij lezen namelijk dat “al het overblijfsel des volks” naar de stem des Heeren hoorde. Blijkbaar hebben Zerubbábel en Jozua mogen verstaan dat in hen het hele volk aangesproken werd en hebben zij de boodschap die zij van Godswege gehoord hadden op hun beurt bekend gemaakt aan het gehele volk.

Het tweede wat in vers 12 opvalt is dat we lezen dat zij “hoorden” naar de stem des Heeren. Uit alles blijkt dat dit horen niet maar een oppervlakkig horen is geweest waarbij de gesproken woorden het ene oor in en het andere oor weer uitgingen. Het volk bleef niet onveranderd onder de boodschap die klonk, maar zij hebben in de woorden die Haggai sprak werkelijk de stem des Heeren gehoord. Door de werking van de Heilige Geest is hun hart veranderd. Om het op een wat ouderwetse wijze uit te drukken: wanneer Gods Geest Zich paart aan het Woord, legt het Woord beslag op de harten. Het Woord Gods is dan als een pijl die het hart raakt.

Het derde wat opvalt is dat wij lezen dat zij “naar de stem des HEEREN huns Gods én naar de woorden van den profeet Haggai” hoorden. De woorden die zij hoorden waren voor hen in de eerste plaats het Woord Gods en pas in tweede instantie het woord van Haggai. Wij hoorden al eerder dat de persoon van de profeet schuil ging achter de woorden die hij van Godswege moest spreken. De Judeeërs geloofden de woorden die Haggai sprak, omdat zij geloofden dat hij van Godswege gezonden was en van Godswege tot hen sprak.

Tenslotte is het opmerkelijk dat wij lezen dat het volk hoorde naar de stem van de Heere “hun” God. Hoewel de Heere in heilige toorn jegens het volk ontstoken was, heeft het volk in het spreken van de Heere toch Zijn gunst en nabijheid ervaren. Hoewel zij het zich onwaardig gemaakt hadden dat de Heere nog “hun” God zou zijn, hebben zij toch verstaan dat Hij niet veranderd was in Zijn trouw. In Zijn toorn gedenkt de Heere aan Zijn ontferming, omdat Hij Zijn volk toch nog liefheeft.

Overblijfsel naar de verkiezing

Hoewel aanvankelijk alleen Zerubbábel, als vorst van Juda, en Jozua, als hogepriester, door Haggai werden aangesproken, waren zij toch niet de enigen die de woorden die Haggai moest spreken als Gods Woord “gehoord” hebben. Wij lezen namelijk dat dat gold voor “al het overblijfsel des volks” (vers 12).

De boodschap die Haggai van Godswege aan Zerubbábel en Jozua moest brengen heeft ook bij de rest van het volk zijn gezegende uitwerking gehad. Zerubbábel en Jozua hebben deze woorden doorverteld aan de andere Judeeërs. Door de krachtige werking van de Heilige Geest legden deze woorden beslag op heel het volk waardoor allen de ernstvolle inhoud van de boodschap gingen verstaan. Daarbij zal het volk ook wel hebben opgemerkt hoezeer Zerubbábel en Jozua zelf getroffen waren door hetgeen zij gehoord hadden.

Het valt op dat wij niet van het hele volk lezen dat zij het Woord Gods hoorden, maar van “al het overblijfsel”. Wat wordt met dat overblijfsel bedoeld? In de eerste plaats moeten wij dan denken aan degenen die uit Babel waren teruggekeerd. Daarnaast waren er bij de ballingschap ook onder het volk geweest, met name de armeren, die niet waren weggevoerd door Nebukadnezar. Mogelijk worden ook zij, voor zover zij nog in leven zijn, en hun nakomelingen onder dit overblijfsel gerekend.

Wie er in ieder geval niet onder gerekend kunnen worden zijn de Samaritanen. Dat waren Judeeërs die zich in de achterliggende periode met heidense volken, met name Babyloniërs, vermengd hadden. Zij hadden er juist alles aan gedaan om de tempelbouw tot stilstand te brengen. Wie uiteraard ook niet onder dit overblijfsel gerekend kunnen worden zijn de Judeeërs die in Babel waren achtergebleven. Die waren er helaas ook. Ondanks de aandring van Kores om voor de Heere Zijn huis te bouwen hadden zij daar toch geen gehoor aan gegeven. Hun verblijf in Babel was voor hen dan ook geen zaak van droefheid meer. Zij hadden zich er aangepast en waren gewend geraakt.

Nu had de Heere, reeds lang voor de ballingschap was aangebroken, door de profeet Jesaja laten voorzeggen dat er een overblijfsel onder het volk zou zijn dat zou terugkeren en op de Heere zou steunen (zie onder andere Jesaja 10:20 en 11:11). Dat “overblijfsel” was een overblijfsel naar de verkiezing. Het was dat deel van het volk dat de Heere toebehoorde en door Hem verkoren was. Zij zouden zalig worden. Velen van het volk waren al tijdens de ballingschap gestorven, hoewel zij ook tot het zaad van Abraham behoorden. Anderen hadden zich vermengd met heidense volkeren en hadden er zo blijk van gegeven de Heere niet van harte lief te hebben. Weer anderen waren achtergebleven in Babel. Maar er mocht dus een rest zijn, die zich, door genade, tot de Heere bekeerde.

Onverdiend onderscheid

Nu kunnen degenen van wie wij lezen dat zij het Woord des Heeren hoorden - in de betekenis van dat zij het gehoorde Woord werkelijk geloofden met hun hart - niet zeggen dat zij van zichzelf beter waren dan de anderen. Weliswaar hadden zij gehoor gegeven aan de oproep van Kores om naar Jeruzalem terug te keren. Ook was hun terugkeer er één van grote blijdschap geweest, waarbij zij de Heere geofferd hadden en zelfs begonnen waren aan de herbouw van de tempel. Het had alles echter toch geen stand gehouden, want toen er tegenstand kwam van de Samaritanen en Arthahsasta hun het bouwen verbood, beëindigden zij, schijnbaar zonder slag of stoot, de herbouw van de tempel. Ondertussen bouwden zij wel hun eigen huizen en verstonden niet hoezeer de Heere daarover vertoornsd was. Zij hadden daarom geen enkele reden om zich ergens op te beroemen.

Waaruit bleek dan het verschil tussen degenen die uitverkoren waren en zij die dat niet waren? Dat bleek uit de vruchten. Anders gezegd: dat bleek uit de gezegende uitwerking die Gods Woord in hun hart mocht hebben. Wij lezen van het “overblijfsel des volks” namelijk niet alleen dat zij het Woord “hoorden”, maar ook dat zij vreesden voor het Aangezicht des Heeren (vers 12). Daarvan lezen wij in het geheel niets bij de Samaritanen en ook niet bij hen die in Babel waren achtergebleven.

Van het overblijfsel van het volk lezen wij dus wel dat zij vreesden voor het Aangezicht des Heeren. Bij die vrees moeten wij niet alleen denken aan schrik of angst. Vroeger maakte men wel het onderscheid tussen slaafse vrees en kinderlijke vrees. Bij dat laatste is er zeker sprake van heilige eerbied en een vervuld zijn met diep ontzag, maar ook van liefde. Die liefde is door de Heere Zelf in het hart gewerkt. En waar die liefde gevonden mag worden, vertrouwt men, ondanks alle onwaardigheid van de kant van de mens, toch op de Heere en hoopt men ook op de Heere. Het volk wist namelijk door Wie Haggai gezonden was. Niet voor niets staat er: “Gelijk als hem, de HEERE, hun God, gezonden had” (vers 12).

Ik ben met ulieden

Toen het volk vreesde voor het Aangezicht des Heeren moest Haggai nogmaals van Godswege het woord tot hen richten. Er is geen sprake geweest van een lange periode tussen de eerste en tweede keer dat Haggai tot het volk sprak. Mogelijk is het zelfs op dezelfde dag geweest, dus in het tweede jaar van Darius, op de eerste dag van de zesde maand. Het is zelfs mogelijk dat de profeet niet eens was weggegaan. We lezen daar namelijk niet van.

Andermaal moest Haggai dus van Godswege spreken. Hij wordt nu zelfs de bode des Heeren genoemd en de boodschap die hij mocht brengen wordt de boodschap des Heeren genoemd (vers 13). Ook moest hij er met nadruk achteraan zeggen: “spreekt de HEERE”. Waarom was dat? Opdat het volk, dat van zichzelf zo nalatig en onwaardig was, nochtans mocht geloven dat, als er van Gods goedheid gesproken werd, de Heere deze ook werkelijk aan hen wilde bewijzen.

Wat moest Haggai het volk dan verkondigen? Die boodschap was: “Ik ben met ulieden”. Is dat geen wonder? Terwijl de Judeeërs nauwelijks of misschien zelfs wel helemaal niet meer aan de Heere dachten bij de bouw van hun eigen huizen, dacht de Heere nog wel aan hen. Hij had aan hen gedacht in Zijn toorn, maar Hij dacht ook aan hen in Zijn genade. Daarom liet de Heere het volk ook het oordeel preken, opdat zij zouden vrezen voor Zijn Aangezicht en Hij hen toch Zijn genade zou bewijzen. Dat alles mag nu doorklinken in de woorden: “Ik ben met ulieden”. In het Hebreeuws staat het nog rijker dan in het Nederlands uitgedrukt kan worden. Letterlijk staat er namelijk: “Ik met u”. In deze woorden klinkt het wonder van de vergeving der zonden door. Alle afstand tussen de Heere en Zijn volk was nu weg. Inniger kon de gemeenschap met de Heere niet zijn.

Moeten wij bij de woorden “Ik ben met ulieden” ook niet denken aan de beloofde Christus? Is Zijn naam niet Immanuël, wat “God met ons” betekent? Hoe nabij is de Heere niet in de Zoon Zijner liefde gekomen, Die ons vlees en bloed heeft aangenomen. In Hem is het Woord vlees geworden en heeft onder ons gewoond (Johannes 1:14). Hoe is de Heere Jezus ook Zelf gekomen in het huis Zijns Vaders. Daar werd Hij in de armen genomen door Simeon en werd Hij gezien door Anna. Hij kwam om de Wet van Zijn Vader te vervullen en aan Zijn eisende gerechtigheid te voldoen. Hij betaalde de dure prijs voor Zijn volk en zocht en zoekt nog het verlorene. Hij heeft het Zijn Kerk beloofd: “En zie, Ik ben met ulieden al de dagen tot de voleinding der wereld” (Matthéüs 28:20). Hoe wil Hij spreken, op Zijn tijd en wijze, tot allen die vrezen voor het Aangezicht van Zijn Vader: “Ik ben met ulieden”.

Heiligmaking

Deze troostrijke woorden van de Heere, gesproken door de mond van Zijn knecht Haggai, hadden een gezegende uitwerking. Wij lezen namelijk van Zerubbábel, de zoon van Sealthiël, en van Jozua, de zoon van Józadak, de hogepriester, en van het ganse overblijfsel des volks dat hun geest verwekt werd en dat zij kwamen en het werk maakten in het huis van de Heere der heirscharen, hun God (vers 14).

Ook op een andere plaats in de Schrift, in Ezra 1:1, lezen wij dat iemands geest door de Heere verwekt werd om iets te doen. Toen werd de geest van koning Kores van Perzië verwekt waardoor hij de Judeeërs aanspoorde om voor de Heere Zijn huis te bouwen. Nu lezen wij dat de Heere precies hetzelfde deed in de harten van de Judeeërs. Hij maakte door Zijn Woord en Geest hun harten gewillig en verlangend, om te doen wat Hij hun geboden had.

De Heere had de geest van Kores verwekt zodat hij de Judeeërs had aangespoord om voor de Heere Zijn huis te bouwen. Kores' aansporing alleen bleek echter niet genoeg voor het volk om verder te gaan toen er de tegenstand van de kant van de Samaritanen kwam. Daarom moest hun hart door de Heere Zelf “verwekt” worden.

Zien wij in deze geschiedenis niet heel duidelijk wat nu de vrucht van heiligmaking is? Toen het volk vreesde voor Gods Aangezicht, sprak de Heere: “Ik ben met ulieden”. Dat heeft iets in zich van de rechtvaardigmaking. Als we vervolgens lezen dat hun geest door de Heere verwekt werd, waardoor zij weer verder gingen met de herbouw van het huis des Heeren, zouden we dat de heiligmaking kunnen noemen.

Is er bij ons de vrucht?

Wij hoorden dat het geloof uit de vruchten moet blijken. Uit die vruchten van het geloof blijkt ook de verkiezing. De vraag mag wel gesteld worden of ook voor ons mag gelden dat door ons het Woord des Heeren “gehoord” is? Wij kunnen het Woord horen en lezen en daar schijnbaar onveranderd onder blijven. Het kan echter ook zo zijn dat we het Woord hoorden verkondigen of een stukje uit het Woord lazen, of misschien wel uit een meditatie of een dagboek, en het Woord ons niet meer los liet maar, als ware het een pijl, ons hart trof. Dat gebeurt als de Heilige Geest Zich paart aan het Woord dat wij horen of lezen.

Wanneer dat mag gebeuren gaan wij met de Judeeërs de Heere vrezen. Dan wordt ons hart vervuld met eerbied en diep ontzag, zodat wij beven voor Gods Aangezicht omdat we ons voor Gods Aangezicht gesteld weten. Dan

ervaren we dat de Heere in de eerste plaats tot ons spreekt en niet tot een ander. Dan horen we Zijn stem, die bij wijze van spreken, ons bij onze eigen naam noemt. Weet u daar al van? Mag het uw gebed zijn dat de Heere dat wil werken, tot eer van Zijn Naam en tot heil van uw ziel?

Waarom is dat zo belangrijk? Zij die leren vrezen voor Gods Aangezicht en voor Hem knielen worden door de Heere gadeslagen. Hij is nabij de ziel die tot Hem zucht en troost het hart dat schreiend tot Hem vlucht (Psalm 145). Dan zal het ook zo mogen zijn, door genade, dat wie vreest voor het Aangezicht des Heeren het, op Gods tijd en wijze, zal horen uit Zijn mond: “Ik ben met ulieden”. Mag u daar al van weten? Als Paulus getuigt van dat wonder zegt hij dat het God behaagde Zijn Zoon in hem te openbaren (Galaten 1:16). Wanneer dat gebeurt dan wijkt onze vrees en blijft er blijdschap over. Dan verwekt de Heere ook onze geest om te doen wat Hem welbehagelijk is. Kent u deze vrucht van het ware geloof? Dan zingen wij het van harte mee met de dichter: “Mijn hart, o Hemelmajesteit, is tot Uw dienst en lof bereid (Psalm 108:1 (berijmd))”.

Vragen

1. Kunt u uitleggen dat Gods Woord op twee verschillende manieren gehoord kan worden? Kunt u ook aangeven wat het verschil is?
2. Wat wordt bedoeld met “al het overblijfsel des volks” (vers 12)? Op welke wijze zal dit verschil aan het licht komen?
3. Leg aan de hand van deze geschiedenis uit dat dit overblijfsel van het volk van zichzelf niet beter was dan de anderen.
4. Wat betekent het om voor Gods Aangezicht te vrezen?
5. Waarom is het zo bijzonder dat juist op deze plaats, bij de tempel, de woorden: “Ik ben met ulieden” klinken? Naar Wie wijzen deze woorden heen?
6. Kan er sprake zijn van rechtvaardigmaking zonder heiligmaking?